

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATURA KRAJOWA

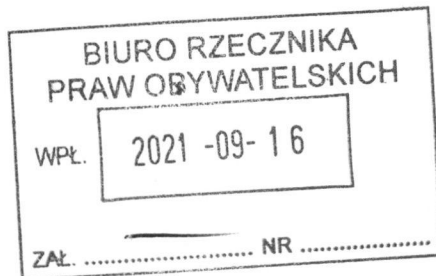
ZASTĘPCA PROKURATORA GENERALNEGO

Warszawa, dnia 09.09. 2021 r.

RPW/76009/2021 P
Data:2021-09-16

1001-2.071.4.2021

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

W nawiązaniu do Pana pisma z dnia 5 sierpnia 2021 r., sygn. II.519.1055.2021.PS, w treści której to korespondencji zawarto m.in. prośbę o polecenie dokonania analizy spraw dotyczących czynów z art. 256 § 1 k.k. lub 2 k.k., w których postępowanie zakończyło się odmową wszczęcia śledztwa lub dochodzenia na skutek przyjęcia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, prawomocnie zakończonych w 2020 i 2021 r. oraz przesłanie wyników tych analiz, uprzejmie informuję, że przepisy ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U.2020.627 j.t. ze zm.) nie nadają temu organowi uprawnień do żądania od Prokuratury przeprowadzenia analizy określonej kategorii spraw ani nie przewidują obowiązku przedstawiania Rzecznikowi sprawozdania z podjętych przez jednostki wyższego stopnia czynności nadzorczych.

Brak wskazania w przywołanej korespondencji Rzecznika Praw Obywatelskich podstaw prawnych odnośnie do wnioskowania o określone działania prokuratury o charakterze nadzorczym, nie pozwala na bardziej precyzyjne odniesienie się do tej kwestii.

Należy jednak podnieść, że zgodnie z art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 pkt 1 i art. 12 pkt 1 i 2 wskazanej wyżej ustawy, Rzecznik Praw Obywatelskich może, także z własnej inicjatywy, podjąć sprawę i samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające bądź zwrócić się o zbadanie konkretnej sprawy lub jej części do właściwych organów, w tym prokuratury.

e.207

Stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy, gdy Rzecznik samodzielnie prowadzi postępowanie wyjaśniające, może żądać przedłożenia informacji o stanie sprawy prowadzonej przez prokuraturę, jednak bez możliwości żądania złożenia wyjaśnień co do motywów, którymi kierował się organ procesowy podejmując określone czynności w sprawie.

Natomiast po zbadaniu sprawy, Rzecznik może m.in. skierować wystąpienie do organu, w działalności którego stwierdził naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela, bądź zwrócić się do organu nadrzędnego z wnioskiem o zastosowanie środków przewidzianych w przepisach prawa (art. 14 pkt 2 i 3 ustawy).

Z korespondencji z dnia 5 sierpnia 2021 r. nie wynika, czy Rzecznik samodzielnie prowadził bądź prowadzi postępowanie wyjaśniające i w jakiej konkretnie sprawie zakończonej prawomocnie w 2020 i 2021 r. odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego z powodu braku znamion czynu zabronionego, a także, czy skierowano w związku z daną sprawą wystąpienie do określonej jednostki prokuratury bądź wniosek do jednostki wyższego stopnia.

Odnosnie do przytoczonych w piśmie dwóch spraw (sygn. akt 4309-5.Ds.1.2021 Prokuratury Rejonowej w Piasecznie i PR Ds 1408.2021 Prokuratury Rejonowej w Białymstoku) wskazano jedynie na pozostawanie spraw tego rodzaju w stałym zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich oraz procesową aktywność mającą wpływ na sposób zakończenia postępowania w drugiej ze spraw.

W tej sytuacji brak jest przesłanek prawnych do inicjowania przez Prokuraturę Krajową przeprowadzenia przez prokuratorów nadrzędnych analiz aktowych spraw określonej w piśmie kategorii, szczególnie, że z korespondencji nie wynika, jakie wiadomości powzięte przez Rzecznika i w jakiej sprawie z tej kategorii wskazują na naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela, w tym zasady równego traktowania.

Niezależnie od powyższej konstatacji, pragnę zapewnić Pana, że Prokuratura Krajowa podejmuje działania, których celem jest zwiększenie skuteczności ścigania sprawców przestępstw z nienawiści. Działania te dotyczą wszystkich przejawów dyskryminacji, nie tylko z uwagi na rasę ale także narodowość, przynależność etniczną, wyznanie bądź bezwyznaniowość. W grupie tej mieszczą się także przestępstwa publicznego propagowania faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa.

Mając na uwadze konieczność ujednoczenia praktyki w zakresie sposobu prowadzenia postępowań karnych o przestępstwa popełniane na szkodę grupy osób albo poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej albo ze względu na jej bezwyznaniowość, w dniu 26 lutego 2014 r. Prokurator Generalny wydał Wytyczne w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwa z nienawiści, które prokuratorzy są obowiązani stosować przy prowadzeniu postępowań.

Wytyczne te obejmują zagadnienia materialnoprawne, zasady prowadzenia postępowań karnych oraz inicjowania postępowań pozakarnych, a także kwestie organizacyjne. Wytyczne Prokuratora Generalnego zachowują nadal aktualność.

Stosownie do tez Wytycznych, każde postępowanie przygotowawcze o przestępstwo z nienawiści jest uznawane za sprawę dużej wagi, której prowadzenie obliguje do poinformowania prokuratora nadrzędnego o wszczęciu postępowania przygotowawczego oraz istotnych dla jego przebiegu czynnościach i zdarzeniach w jego toku. Po otrzymaniu takiej informacji, prokurator kierujący jednostką organizacyjną wyższego stopnia ocenia, czy zachodzą przesłanki do objęcia sprawy zwierzchnim nadzorem służbowym.

Sprawy tego rodzaju podlegają także szczególnie wnikliwemu wewnętrznemu nadzorowi służbowemu, a zakończone prawomocnie odmową wszczęcia lub umorzeniem postępowania, są poddawane cyklicznie badaniom przez prokuratorów nadrzędnych z jednostek wyższego szczebla (prokuratur regionalnych), pod kątem prawidłowości prowadzenia postępowania i zasadności decyzji merytorycznej, a ewentualne uwagi krytyczne – w ramach uprawnień nadzorczych - są na bieżąco przekazywane do jednostki prowadzącej postępowanie, co pozwala na wyeliminowanie nieprawidłowych decyzji.

W prokuraturach okręgowych i regionalnych oraz w Departamencie Postępowania Preparacyjnego Prokuratury Krajowej prowadzony jest stały monitoring spraw o przestępstwa z nienawiści, który polega na systematycznym zbieraniu i analizowaniu materiałów, w tym danych dotyczących form, kierunków i dynamiki tego rodzaju przestępczości, sposobu działania sprawców oraz okoliczności sprzyjających jego popełnieniu.

Odnosnie do prośby o przedstawienie danych liczbowych co do prawomocnie zakończonych w latach 2015 - 2020 postępowań dotyczących wskazanej w korespondencji kategorii czynów (propagowanie faszyzmu), w których odmówiono wszczęcia dochodzenia lub śledztwa albo je umorzono ze względu na brak znamion czynu zabronionego oraz liczby skierowanych do sądu aktów oskarżenia o te czyny, uprzejmie wyjaśniam, że art. 256 § 1 k.k. przewiduje karalność dwóch form zachowania sprawców, tj. propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa oraz nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, a w gromadzonych w Prokuraturze Krajowej danych liczbowych w zakresie przestępstw motywowanych nienawiścią nie rozróżnia się tych dwóch form zachowania sprawców.

Z uwagi na powyższe, Prokuratura Krajowa nie dysponuje danymi liczbowymi w zakresie postępowań o czyny kwalifikowane z art. 256 § 1 k.k. i art. 256 § 2 k.k., polegające na publicznym propagowaniu faszyzmu.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w sprawie o sygn. akt 4309-5.Ds.1.2021 (poprzednia sygn. PR 2 Ds 1612.2020) Prokuratury Rejonowej w Piasecznie, w której w wyniku kontroli instancyjnej sąd uchylił postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, w dniu 24 sierpnia 2021 r. wszczęto śledztwo m.in. o czyn z art. 256 § 1 k.k. polegający na publicznym propagowaniu w dniu 1 sierpnia 2020 r. w Warszawie faszystowskiego ustroju państwa poprzez wykonanie gestów nazistowskiego pozdrowienia w trakcie marszu ulicznego.

Postępowanie w tej sprawie jest w toku i pozostaje w zainteresowaniu Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej.

z pozdrowieniem

ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO

Krzysztof Sierak
Krzysztof Sierak